

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Жовтун А.С., гр. МР-39

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **І.І. Помінова**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Перший етап становлення поведінкової теорії, так званої «старої поведінкової економіки», починається з формулювання Г. Саймоном концепції «Обмеженої раціональності». Він стояв у витоків нового напрямку психології – когнітивної, фокус якої зосередився на пізнавальних процесах людини. Саме в межах цього напрямку згодом з'явиться Теорія перспектив. Ще один представник даної школи – Дж. Катона – звертає увагу на вплив відчуттів, емоцій, очікувань людини і поведінки оточуючих його людей на ухвалення рішень. Також він вказує на різну інтерпретацію однієї й тієї ж інформації, що призводить до різних рішень людей за різних обставин.

Відлік наступного етапу – «нової поведінкової економіки» – починається з публікації в 1979 р. статті Д. Канемана и А. Тверські «Теорія Перспектив», в якій вони критикують домінуючу на той момент Теорію очікуваної корисності, вказуючи, що загальноприйнята нормативна модель поведінки лише приблизно описує реальність, що спричинило необхідність глибше зрозуміти механізми функціонування психічних процесів при ухваленні рішень і створити повноцінну дескриптивну модель поведінки економічного агента в умовах ризику. Р. Талер розглядає вплив когнітивних викривлень учасника економічної діяльності на його вибір, доводить можливість прикладного застосування Теорії перспектив.

Наступні економічні дослідження в межах поведінкової економічної теорії проводяться на перетині економіки, нейробіології, психології та інших наук. Протягом 1990-х рр. економісти починають активно займатися дослідженнями за межами «стандартної моделі». Проблеми заощаджень и міжчасового вибору – Д. Лейбсон, Д. Ловенштейн та ін. Поведінкові фінанси досліджують А. Шлейфер, Р. Шиллер, Х. Шефрин та ін. Дослідженнями суспільно-орієнтованих переваг займаються Е. Фер, У. Фіршбахер та ін.; поведінковою теорією ігор – К. Камерер, М. Ребін та ін. Останнім часом ідеї поведінкової економічної теорії все частіше впроваджуються в практику не тільки на мікрорівні, а й на рівні державного регулювання економіки. Суспільне визнання приходить з початком використання поведінкової економіки в програмах соціальної політики та використання поведінкової економіки в програмах розвитку.